

แนวคิดเพื่อกำหนดนโยบายที่อยู่อาศัยภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางศิวพร ญาติเสมอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาแพทยศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเคหการ ภาควิชาเคหการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2670-4

ลิขสิทธิ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES TO SET POLICY FOR RESIDENCE IN KING CHULALONGKORN
MEMORIAL HOSPITAL

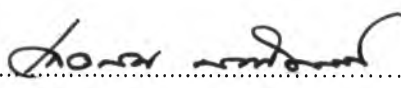
Mrs. Sivaporn Yatsamer

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Housing Development Program in Housing
Department of Housing
Faculty of Architecture
Chulalongkorn University
Academic Year 2005
ISBN 974-53-2670-4'

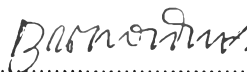
481803

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวคิดเพื่อกำหนดนโยบายที่อยู่อาศัยภายในโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์
โดย	นางศิวพร ญาติเสมอ
สาขาวิชา	เคหการ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ มานพ พงศทัต
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ สัจกุล

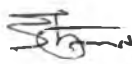
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คนบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.คุณทลทิพย์ พานิชภักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ มานพ พงศทัต)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ สัจกุล)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ศักดิ์ชัย ลิ้มทองกุล)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์วงศ์กุลพัทธ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

ศิวพร ญาติเสมอ : แนวคิดเพื่อการกำหนดนโยบายที่อยู่อาศัยภายในโรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์. (GUIDELINES TO SET POLICY FOR RESIDENCE IN KING
CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL) อ.ที่ปรึกษา : รศ.มานพ พงศทัต ,
อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.วิระ สัจกุล, 94 หน้า. ISBN 974 - 53 - 2670 - 4

ที่ดินของสภากาชาดไทยภายในพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีการใช้พื้นที่อย่างหนาแน่น ซึ่งเกิดจากการมิ
ได้มีการวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ และขาดการวางแผนแม่บทในการจัดกลุ่มกิจกรรม จึงทำให้การพัฒนาพื้นที่
เพื่อรองรับการขยายงานเกิดข้อจำกัด และเพื่อให้การใช้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เกิดประโยชน์สูงสุด จึงควร
วิเคราะห์และทบทวนการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ดังกล่าว โดยเฉพาะการใช้พื้นที่เพื่อการจัดที่อยู่อาศัย โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อเสนอแนวคิดในการกำหนดนโยบายที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ รวมทั้งเสนอแนวทางเลือกเพื่อ
การจัดที่อยู่อาศัยสำหรับบุคลากรด้านการพยาบาลของสภากาชาดไทยที่เหมาะสม

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจุบันการใช้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อการจัดที่อยู่อาศัยให้แก่
บุคลากร 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ พยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล โดยการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัย
สำหรับผู้ที่เป็นโสด กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มทางด้านการศึกษา หรือเกี่ยวเนื่องจากการศึกษา ได้แก่ แพทย์ นิสิตแพทย์ และนัก
ศึกษาพยาบาล โดยการจัดหอพักเพื่ออยู่อาศัยในระหว่างการศึกษาหรือปฏิบัติงานเพื่อการชดใช้ทุน ซึ่งผลจากกระบวนการ
การวิจัยโดยการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มผู้บริหารระดับสูงของสภากาชาดไทยได้แนวคิดในการกำหนดนโยบายว่า การ
ใช้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เพื่อการจัดที่อยู่อาศัยในปัจจุบันยังไม่เหมาะสมและไม่คุ้มค่าของที่ดิน กรอบ
แนวคิดหรือปรัชญาของการใช้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ควรเป็นการใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ้มค่า
ของที่ดิน และสอดคล้องต่อพันธกิจของสภากาชาดไทย อันจะยังผลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และมุ่งเน้นประโยชน์
ต่อผู้มารับบริการ คือ ผู้ป่วย หรือญาติผู้ป่วย เป็นสำคัญ จึงเกิดแนวคิดเชิงนโยบายสำหรับการใช้พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย
ภายในพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยควรใช้พื้นที่เท่าที่จำเป็นเฉพาะบุคลากรที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานที่ในเวลากลาง
คืนเท่านั้น โดยจัดที่พักอาศัยให้ชั่วคราว ในลักษณะ "หอเปลี่ยนเวร" แต่ควรมีการจัดสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เคยได้
รับสวัสดิการที่อยู่อาศัย ให้ยังคงได้รับการพัฒนาที่อยู่อาศัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น โดยสวัสดิการที่อยู่
อาศัยในอนาคตที่จะจัดให้ นั้น อย่างน้อยจะต้องเท่าเทียมหรือดีกว่าในปัจจุบัน จึงมีแนวคิดเชิงนโยบายการจัดที่อยู่อาศัย
ดังนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ควรจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยภายนอกพื้นที่ พร้อมจัดสวัสดิการรถยนต์รับและส่งระหว่าง
พื้นที่เก่าและพื้นที่ใหม่ ส่วนกลุ่มที่ 2 ควรจัดหอพักภายนอกพื้นที่ พร้อมจัดรถยนต์รับและส่งเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1

จากการศึกษาดังกล่าว จึงเกิดข้อเสนอแนะเพื่อการกำหนดนโยบาย ดังนี้ สภากาชาดไทยควรจัดตั้งหน่วยงาน
ปฏิบัติเพื่อนำแนวคิดนี้ไปทำการศึกษาค้นคว้าความเป็นไปได้ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลอื่นที่มีสถานะใกล้เคียงกัน
เพื่อกำหนดทางเลือกในการจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมในอนาคต และควรรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
เป็นสำคัญ รวมทั้งศึกษาทางเลือกในการใช้พื้นที่ภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนแม่บทการ
ใช้พื้นที่ เช่น การขยายงานด้านการรักษาพยาบาล การศึกษาวิจัย รวมทั้งหารายได้อื่นที่สอดคล้องต่อพันธกิจของสภากา
ชาดไทย อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดโดยส่วนรวมต่อไป

ภาควิชา.....เคหการ.....ลายมือชื่อนิสิต..... ศิวพร ญาติเสมอ
สาขาวิชา.....เคหการ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2548.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4774260825 : MAJOR HOUSING

KEY WORD : GUIDELINES / TO SET POLICY / RESIDENCE / CHULALONGKORN HOSPITAL

SIVAPORN YATSAMER : GUIDELINES TO SET POLICY FOR RESIDENCE IN KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL.THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. MANOP BONGSADADT, THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. VIRA SACHAKUL,Ph.D., 94 pp. ISBN 974-53-2670-4

The land of the Thai Red Cross located within the area of King Chulalongkorn Memorial Hospital has been densely utilized due to the lack of systematically planning for the land use and the master plan for the activity groups organization, causing the area development in support of the future expansion to be limited. To have the areas within King Chulalongkorn Memorial Hospital maximally utilized the analysis and the review of the said area utilization should be available, particularly for the area utilization for the residential purpose with the objective to present the ideas in setting the policy for residence in King Chulalongkorn Memorial Hospital which includes the option for the proper residential arrangement for the Thai Red Cross's nursing, personal.

According to the study, it can be concluded that the land utilization in the King Chulalongkorn Memorial Hospital for the residential purpose can be classified into 2 groups as follows: The 1st group of working personnel, namely, nurses and assistant nurses, the residential welfare has been provided only for the single persons and the 2nd group of educating personnel or related to the education, namely, physicians, medical students and nursing students who have been provided with proper residences during their study terms or performing their assignment in paying back of the scholarships. It is discovered from the outcome of the research process by interviewing and focus group meetings of high level executives of Thai Red Cross, creating concept for determining the policy that the area utilization within King Chulalongkorn Memorial Hospital for residential purpose at present is not reasonable comparing to the land utilization or the value worthiness of land. The conceptual frame work or the philosophy of the land utilization within King Chulalongkorn Memorial Hospital should be set for the use for the maximum benefit and worth the value of land and in consistence with the Thai Red Cross's missions in providing the benefit to the public and focusing the benefit for those who are coming to the Hospital for receiving services, patients or their relatives should be mainly emphasized. The policy guidelines for residence in King Chulalongkorn Memorial Hospital has been set, allowing the areas to be utilized as much as necessary for the personnel who need the residences in the area of King Chulalongkorn Memorial Hospital, it should use the area as necessary for only the personnel who have necessity to perform the duty at night, in the temporary accommodation of "Shift-Turning Dormitory" only. However, welfare should be arranged for officers who previously used to have residence welfare, so that they still receive the residence development and life quality development. The future residence welfare at least should be equal to or better than the present residence. The policy concept of future residence arrangement shall be as follows: the first group of working personnel should be provided with the residences outside the Hospital areas and the transport service back and forth between the old residences and the new residence. The second group should be provided with dormitory outside the Hospital and the same welfare as those of the first group for their traveling convenience.

According to the study, the recommendations are given in support of the said policy as follows: The working unit should be established for the study of the feasibility by comparing with other hospitals where their situations are comparable to that of the King Chulalongkorn Memorial Hospital in order to set up the alternatives in providing the proper residential welfare in the future. The opinions of the stakeholders persons should be taken into the consideration and to study the options in utilizing the areas within King Chulalongkorn Memorial Hospital for leading to determining the master plan of land utilization such as the expansion of medical and treatment operation of the study and research as well as to organize the fund raising activities in consistence with the Thai Red Cross's missions for the maximum benefit of the public in general.

Department of.....Housing.....Student's signature.....SIVAPORN YATSAMER
Field of study.....Housing.....Advisor signature.....Manop Bongsadadt
Academic year 2005Co-Advisor signature.....Vira Sachakul

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มานพ พงศทัต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ สัจกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ นายแพทย์วงศ์กุลพัทธ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ศักดิ์ชัย ลิ้มทองกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาที่มีค่าให้คำแนะนำตลอดจนแกัดคิดอันมีคุณค่ายิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำภาควิชาเคหการทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาเคหการทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ มาโดยตลอดการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารระดับสูงของสภาการศึกษาไทย ซึ่งท่านเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการนโยบายแผนพัฒนาภาพและการใช้ที่ดินของสภาการศึกษาไทย และคณะกรรมการจัดการทรัพย์สินของสภาการศึกษาไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุติพร เชาวน์เมธากิจ ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล และคุณลัดดาวัลย์ รวมเมฆ หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และเจ้าหน้าที่สภาการศึกษาไทยทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถจะกล่าวนามได้ครบหมดทุกท่าน ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความร่วมมืออนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อนทั้งหลายในสภาการศึกษาไทย ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงานสำนักงานจัดการทรัพย์สิน ซึ่งได้ช่วยเหลือสิ่งต่าง ๆ ในการศึกษาจนทำให้การศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จ

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และขอบคุณสมาชิกในครอบครัว ซึ่งได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในทุก ๆ ด้าน แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการศึกษามาจนถึงปัจจุบัน ขอขอบคุณเพื่อน ๆ C17X ทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้อยู่เสมอตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่ไม่สามารถระบุนามได้ทั้งหมด หากวิทยานิพนธ์นี้จะก่อให้เกิดประโยชน์โดยส่วนรวมแล้วผู้วิจัยขอมอบความดีนั้นเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบุพการี และครูอาจารย์ทุกท่าน ด้วยความเคารพยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 คำนียามศัพท์.....	3
1.5 ระยะเวลาการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวความคิดของคณะกรรมการจัดการทรัพย์สินของสภาการศึกษาไทย เกี่ยวกับการใช้ที่ดินภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์.....	5
2.2 แนวความคิดจากการศึกษาฝังแม่บทของสภาการศึกษาไทย.....	5
2.3 ความหมายสวัสดิการ.....	7
2.4 การจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยสำหรับบุคลากรด้านการพยาบาลของหน่วย งานและโรงพยาบาลต่าง ๆ	11
2.5 งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	21
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	29
3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร.....	29
3.2 การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-depth Interview)...	30
3.3 การจัดประชุมกลุ่มย่อย(Focus Group).....	36
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา.....	37

บทที่ 4	การใช้ที่ดินของสภาอากาศไทย.....	39
	4.1 ความหมายของสภาอากาศไทย.....	39
	4.2 ที่ตั้งสภาอากาศไทย.....	39
	4.3 ที่ดินบริเวณฝั่งตะวันออกของถนนอังรีดูนังต์.....	42
	4.4 อาคารที่พักอาศัยสำหรับบุคลากรด้านการพยาบาล (บริเวณฝั่งตะวันออกอังรีดูนังต์).....	47
บทที่ 5	วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย.....	53
	5.1 ขั้นตอนจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
	5.2 ขั้นตอนในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview).....	54
	5.3 ขั้นตอนในการสัมภาษณ์แบบ Focus Group.....	63
บทที่ 6	สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	68
	สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	68
	สรุปผลการวิจัย.....	75
	ข้อเสนอแนะ.....	76
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	78
	รายการอ้างอิง.....	79
	ภาคผนวก.....	80
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงเปรียบเทียบความต้องการพื้นฐานตามแนวความคิดมาสโลว์กับรูปแบบสวัสดิการ.....	9
2.2	สรุปผลการเปรียบเทียบสวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัยในด้านต่าง ๆ ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์,โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า,โรงพยาบาลรามาริบัติ,โรงพยาบาลศิริราช,โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์,โรงพยาบาลพญาไท.....	15
4.1	แสดงจำนวนหอพักแพทย์ประจำบ้านและนิสิตแพทย์.....	50
4.2	แสดงจำนวนหอพักพยาบาล.....	51

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1.1	แสดงแผนภูมิระยะเวลาดำเนินการวิจัย.....	4
2.1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสวัสดิการและสภาพการทำงานกับการดำเนินชีวิตประจำวัน.....	10
4.1	แสดงแผนภูมิการบริหารงานของสภาอากาศไทย.....	40
4.1	แสดงตำแหน่งที่ตั้งสภาอากาศไทย.....	55
4.2	แสดงตำแหน่งที่ตั้งที่ดินของสภาอากาศไทยบริเวณฝั่งตะวันออกของถนนอังรีดูนังต์.....	56
4.3	ผังการใช้ที่ดินบริเวณโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภาอากาศไทย.....	59
6.1	แสดงแนวคิดเพื่อกำหนดนโยบายที่อยู่อาศัยภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภาอากาศไทย.....	70

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2.1	แสดงการจัดกลุ่มพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย.....	8
4.1	แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสภากาชาดไทย.....	41
4.2	แสดงตำแหน่งที่ตั้งที่ดินของสภากาชาดไทยบริเวณฝั่งตะวันออกของถนนอังรีดูนังต์.....	43
4.3	แสดงทำเลที่ตั้งของอาคารที่พักอาศัยของบุคลากรด้านการพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์.....	47
4.4	แสดงการใช้พื้นที่เพื่อการจัดที่อยู่อาศัยภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์สภากาชาดไทย.....	52